

JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI, JOGI NÉPRAJZI KISKÖNYVTÁR 1.

Tárkány Szücs Ernő
Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi
Kutatócsoport

www.jogineprajz.hu

Tanulmányok
Tárkány Szücs Ernő
születésének
90.
évfordulója tiszteletére

Szerkesztette: Nagy Janka Teodóra

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ILLYÉS GYULA KAR

SZEKSZÁRD
2014

Tanulmányok
Tárkány Szücs Ernő
születésének
90.
évfordulója tiszteletére

JOGI KULTÚRTÖRTÉNETI, JOGI NÉPRAJZI KISKÖNYVTÁR 1.
Sorozatszerkesztő: Nagy Janka Teodóra

Tanulmányok
Tárkány Szücs Ernő
születésének
90.
évfordulója tiszteletére

Szerkesztette:
Nagy Janka Teodóra

PTE IGYK
PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ILLYÉS GYULA KAR
HUNGARY - SZEKSZÁRD

SZEKSZÁRD
2014

Tárkány Szücs Ernő Emléknep és Konferencia
Szekszárd, 2011. október 5.

ISSN 2064-888X
ISBN 978-963-7305-67-2

© Szerzők 2014
© Szerkesztő 2014

*A jogtörténeti kutatások új forrásai: jogi kultúrtörténeti, jogi néprajzi digitális
adattár K 109191 számú OTKA kutatás támogatásával készült*

Kiadja: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar
Felelős kiadó: Dr. Horváth Béla dékán

Fedélterv: Sárközi Gabriella
Technikai előkészítő munkák: Hammer Zsolt, Szabó Ernő

Nyomda: Szent László TISZK Nyomdája
Vezető: Vida Lajos

TÁRKÁNY SZÜCS ERNŐ
(Hódmezővásárhely, 1921. október 13. – Budapest, 1984. július 10.)

Tartalomjegyzék

A Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kiskönyvtár sorozat indulása elé	13
Foreword.....	17
<i>Táráány Szűcs Attila: Három egyperces Táráány Szűcs Ernőről</i>	<i>19</i>
TÁRÁÁNY SZŰCS ERNŐ MUNKÁSSÁGA A TUDOMÁNYTÖRTÉNETBEN	23
<i>Mezey Barna: Táráány Szűcs Ernő jogtörténete.....</i>	<i>25</i>
<i>Bognár Szabina: Táráány Szűcs Ernő jogi néprajzi kutatásai és a nemzetközi néprajztudomány</i>	<i>37</i>
<i>Nagy Janka Teodóra: A „híd-szerep” értelmezési lehetőségei Táráány Szűcs Ernő életművében.....</i>	<i>45</i>
<i>Kajtár István: A jogi kultúrtörténet a Pécsi Műhelyben.....</i>	<i>57</i>
TÁRÁÁNY SZŰCS ERNŐ JOGI NÉPRAJZI SZINTÉZISÉNEK (Magyar jogi népszokások) MEGJELENÉSE A HAZAI KUTATÁSOKBAN	65
<i>Bánkiné Molnár Erzsébet: Jogi néprajzi vonatkozások két szabad kerület társadalomtörténeti kutatásából.....</i>	<i>67</i>
<i>Bárth János: A székely tízes, a falurésznvi szomszédsgái közösség</i>	<i>81</i>
<i>Béli Gábor: A XVIII. századi megyei törvényszéki büntetőperek néprajzi vonatkozásai</i>	<i>101</i>
<i>Gelencsér József: Táráány Szűcs Ernő inspirációi.....</i>	<i>121</i>
<i>Homoki-Nagy Mária: Kutatói tapasztalatok a jogtörténet és a néprajz tudományának határán</i>	<i>135</i>
<i>Horváth József: A kora-újkori győri végrendeletek jogtörténeti forrásértékéről153</i>	
<i>Petercsák Tivadar: Törvények és helyi jogszokások a közbirtokosságok működésében</i>	<i>175</i>
<i>Bognár Szabina: Táráány Szűcs Ernő bibliográfiája</i>	<i>185</i>
A tanulmánykötet szerzői	201
Táráány Szűcs Ernő Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport	203

Tárkány Szücs Ernő jogi néprajzi kutatásai és a nemzetközi néprajztudomány (1963-1994)¹

Bognár Szabina

Az előadás címében szereplő két évszám – 1963 és 1994 – Tárkány Szücs Ernő az európai jogi néprajz eredményeit és feladatait összegző cikkének megjelenési évei. Az első, 1963, a párizsi *Ethnologica Europeana*-ban (*Results and Task of Legal Ethnology in Europe* cím alatt), a második ennek újraközlése, jó tíz évvel a szerző halála után, az 1994-ben megjelent, a több mint ötven nemzetközi tanulmányt közreadó, a népi jog témájában máig legmeghatározóbb válogatás: a *Folk Law. Essays in the Theory and Practice of Lex Non Scripta* (szerk.: Alison Dundes Renteln és Alan Dundes). Tehát 1963 az az év tehát, amikor először megjelent az a nemzetközi kutatástörténeti áttekintés, amelynek nem kis szerepe van abban, hogy Tárkány Szücs Ernőt máig az európai jogi néprajz úttörőjeként tisztelik.²

A Bónis-tanítvány Tárkány Szücs számára kezdetektől természetes volt a nemzetközi kitekintés; hogy kutatásaiban hol kiinduló, hol viszonyítási pontként tekintsen a külföldi hasonló törekvésekre. Míg a húszas évei elején járó Bónis György – Eckhart Ferenc szárnyai alatt – a *Századokban* közölt ismertetést Riasanovsky mongol törzsek szokásjogáról írott monográfiájáról, valamint a német népi jogéletkutatás két meghatározó személyisége, Eberhard von Künssberg és Claudius von Schwerin jogtörténeti munkáiról³, addig Tárkány Szücs

¹ A tanulmány *A jogtörténeti kutatások új forrásai: jogi kultúrtörténeti, jogi néprajzi digitális adattár K 109191 számú OTKA kutatás támogatásával készült.*

² Dundes, Alan – Dundes Renteln, Alison: *Folk Law. I-II. Essays in the Theory and Practice of Lex non Scripta*. New York–London, 1994. 161. p.

³ Bónis György: Riasanovsky, V. A.: *Customary law of the Mongol tribes: Mongols, Buriats, Kalmucks*. Harbin, 1928. (Memoirs of the Faculty of Law in Harbin, 8.). Századok, 1933. 326–329. p.; Uő: Künssberg, Eberhard von: *Flurnamen und Rechtsgeschichte*. Weimar, 1936. Századok, 1938. 399–400. p.;

Ernő – a hatvanas évek elején – az Ethnographiában H. Spruth házjegyeiről, K. S. Kramer a népi jogéletről középpontba helyező esettanulmányairól, valamint W. Schönfeld jószágjegyeiről írott munkáiról adott hírt.⁴

Jól tudjuk, 1948 után a „népuralom rendszerében” a népi jogélet kutatásának jó ideig nem volt helye, hisz a mindent átható ideológia természetesen a jogtudományt sem kerülhette el, sőt, a jog terrénuma elsődleges fontosságúnak minősült. Egyrészt a szocialista jogfelfogás – amely jognak kizárólag az állam által alkotott szabályokat tekintette – egyeduralmával elvi alapon kérdőjeleződött meg a népi jogéletként kutatott jelenség létjogosultsága, másrészt, mivel az előző rendszerben a kutatások támogatásra találtak, sorsuk – és hozzátehetjük a kutatóké is – azonnal megpecsételődött. Amellett, hogy a népi jogélet kutatói általánosságban megpróbáltak réseket találni a népi jogéletkutatás ideológiakritikáján, s tárgyukat, ha nem is támogatott, de legalább is megtűrt kategóriába préselni, Tárkány Szücs Ernőnek egy személyes küzdelme is volt ebben az időszakban. Még 1956-ban pályázott először jogtörténetből rendes aspirantúrára.⁵ Kérelmét az állam- és jogtudományi aspiránsfelvételi bizottság 1958 májusában tárgyalta, és azt az álláspontot alakította ki, hogy a jelölt által kutatott terület *„nem a magyar jogtörténet és nem a jogi tudományok szerves körébe tartozik”*. Szabó Imre úgy vélte, hogy Tárkány Szücs Ernőnek a népi jogéletkutatás terén végzett munkássága fokozat odaítélésére nem alkalmas, egyúttal javasolta, *„hogy szorosabban vett jogtörténeti témával foglalkozzék, és ilyen téren elért bizonyos eredmények után vesse*

Uő: Schwerin, Claudius von: Grundzüge der deutschen Rechtsgeschichte. München, Leipzig, 1934. Századok, 1938. 70–72. p.

⁴ Tárkány Szücs Ernő: H. Spruth: Die Hausmarke. Neustadt an der Aisch, 1960. Ismertetés. Ethnographia, 1963. 147–195. p.; Uő: K. S. Kramer: Volksleben im Fürstentum Ansbach und seinen Nachbargebieten (1500–1800). Würzburg, 1961. Ismertetés. Ethnographia, 1963. 150–153. p.; Uő: W. Schönfeld: Körperbemahlen, Brandmarken, Tätowieren. Heidelberg, é.n. Ismertetés. Ethnographia, 1965. 272–273. p.

⁵ Felvételi kérelem. 1956. július. 16. MTA Levéltár Tárkány Szücs Ernő jogtudományi aspirantúra 3174/7.

fel az aspirantúra kérdését.”⁶ Tárkány Szücs az eljárást igazságtalannak tartotta, és különböző kérvényekkel próbálta a döntéshozókat meggyőzni arról, hogy kutatási témája „jogtörténeti jellegű”. Ebben az évekig elhúzódo „bizonyítási eljárásban” különös jelentőséggel bírtak a külföldi példák, nemzetközi kitekintések, hisz nem csupán a tájékozódást, de a tudományterület létét is igazolni voltak hivatottak. Meglehetősen fordulatos huzavona után Tárkány Szücs az aspiránsi képzést hat évvel később, 1962 szeptemberében kezdhette meg, és több mint húsz évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy doktori címet kaphasson.

Tárkány Szücs aspiránsi évei alatt, 1965-ben adta közre *A jószágok égetett tulajdonjegyei Magyarországon* című, két részletre osztott dolgozatát. Ebben kb. tízezer tulajdonjegyet elemezve tárta fel a jószágjegyek hazai történetét, szerepét, külön foglalkozott a vármegyék jeleivel és az adminisztráció szerepével. Jószágjegyekkel kapcsolatos kutatásait két német nyelvű dolgozatban is közzétette.⁷ Munkája első nemzetközi elismeréseként 1964-ben a berlin-dahleni *Zentralstelle für Personen- und Familiengeschichte* levelező tagjává választották.

Az 1967-es az *Ethnologica Europeana* hasábjain országonkénti bontásban közölt kutatástörténeti összefoglalás tehát amellett, hogy áttekintés az európai jogi néprajz eredményeiről, módszereiről, egyúttal igazolás és indoklás is kívánt lenni a tudmánypolitika irányába. Ne tévesszük azonban szem elől, hogy a cikk valódi jelentőségét az adja, hogy Tárkány Szücs az addigi kutatások tapasztalatai alapján újrafogalmazta a jogi néprajz feladatait és egyúttal a legfontosabb kutatás-módszertani elveket is rögzítette.⁸ A jogi néprajz

⁶ Kónya Sándor szaktitkár feljegyzése Erdei Ferenc főtitkár elvtársnak. Budapest, 1961. szeptember 14. MTA Levéltár Tárkány Szücs Ernő jogtudományi aspirantúra 3174/7.

⁷ Tárkány Szücs Ernő: *A jószágok égetett tulajdonjegyei Magyarországon I-II.* Ethnographia, 1965. 187–199 és 359–410. p.; Uő: *Eingebrannte Eigentumsmarken des Viehs in Ungarn.* Acta Ethnographica, 1968, 225–264. p.; Uő: *Ortbestimmende (administrative) Viehbrandzeichen in Ungarn.* In: *Viehwirtschaft und Hirtenkultur.* Hrgs. von László Földes. Bp., 1969. 417–438.p.

⁸ A kérdéssel részletesen foglalkozott definíciós és metodikai szempontból Kőhegyi Mihály – Nagy Janka Teodóra: *Adalékok a jogi néphagyománykutatás történetéhez.* In: CUMANIA 14. (szerk.: Bárh János). Kecskemét, Bácsk-Kiskun Megyei Múzeumok Igazgatósága, 1997. 207–223. p.; Nagy Janka Teodóra:

a jog fogalmát kiterjesztően értelmezte, azt társadalmi terméként fogta fel. Elismerte, hogy a jogszokást a többi szokástól egy fikció különbözteti meg, nevezetesen annak feltételezése, hogy vannak emberi viszonylatok, amelyek általában tükröződnek a jogban, vagy amelyekre a jog normákat szokott előírni. Hangsúlyozta, hogy a jogszokások fogalmát nem lehetséges leszűkítően, csak az állami joggal ellentétes, attól független szabályokra érteni, „*mert az állam által elismert jogszokások forrása is a létrehozó közösség*”.⁹ Tárkány Szücs szerint a jogi néprajz tárgya markánsan elhatárolható. Az állami normák létrehozásával és alkalmazásával a jogtudomány foglalkozik, a társadalomban játszott konkrét szerepükkel a jogszociológia, mindezek történeti viszonylatban való kutatása pedig a jogtörténet feladata. „*Minden egyéb forrásból származó emberi magatartás vizsgálata, amelyet a társadalom meghatározott közössége elismer és szokásszerűen követ, feltéve, hogy az a fikció alkalmazásával kialakított jogi területre esik, a jogi néprajz feladatát képezi.*”¹⁰ A szerző szerint ugyancsak a jogi néprajznak kell foglalkoznia „*az emberek jogtudatában még létező, gyakorlattá, az életviszonyokban tényekké azonban már nem váló és csak folklorisztikus termékekben (pl. mese, dal, monda, rege stb.) jelentkező jogi hagyományokkal*”, továbbá a jogszokások és jogi hagyományok tárgyi emlékeivel. Az akkor megfogalmazott, máig mértékadó fogalmi és módszertani alapvetése nagyban hozzájárult az európai kutatások

European perspectives of studying Hungarian ethno-judicial life. In: Institutions of Legal History with special regard to Legal Culture and History (szerk.: Béli Gábor – Duchonová Diana – Fundarková Anna – Kajtár István – Peres Zsuzsanna). Pécs–Bratislava, PTE Állam- és Jogtudományi Kar – Institute of Slovak Academy of Sciences, 2011. 377–386. p.; Nagy Janka Teodóra: Népi jogélet a Dél-Alföldön egy jogtörténeti és történeti forrás tükrében (1781–1821): Mindennapi jegyzőkönyvek a Makó Városában előfordult ügyes bajos állapotokról. Szekszárd, PTE Illyés Gyula Kar, 2012. 202–226. p.

⁹ Tárkány Szücs Ernő: Results and Task of Legal Ethnology in Europe. *Ethnologica Europæana*. Párizs, 1967. 195–217. Újraközlés – In Alison Dundes Renteln-Alan Dundes (eds): *Folk Law I-II. Essays in the Theory and Practice of Lex Non Scripta*. 1994. 161–186. New York-London: Garland Publishing. Magyarul: Tárkány Szücs Ernő: Az európai jogi néprajz eredményei és feladatai. *Létünk* 1976. 6. 3-4. 86–107. 100.p.

¹⁰ Uo. 100–101.p.

fellendítéséhez is.¹¹ Nem véletlen tehát, hogy a világszerte folyó népi jogéletkutatásokat bemutató tanulmánykötetbe az európai kutatások reprezentálására Alison Dundes Renteln és Alan Dundes 1994-ben ezt a tanulmányt illesztette be. Inkább a korszakot jellemző érdekesség, hogy Tárkány Szücs európai kitekintésű dolgozatai magyar nyelven csak közel egy évtizeddel később, Katona Imre segítségével az újvidéki *Létünk* című folyóiratban jelenhettek meg (1975, 1976), Jugoszláviában, ahol az 1800-as évek végétől rendszereken átívelő akadémiai tradíciói vannak a délszláv jogszokások (*pravni običaja*) gyűjtésének.

Tárkány Szücs Ernő tanulmányaival az évek során lépésenként haladva egy jól körülírható programot valósított meg, mely fokozatosan előbb nemzetközi, majd hazai szakmai ismertséget hozott számára. Már elismert szakemberként került 1975-ben a *Magyar Tudományos Akadémia Néprajzi Kutatócsoportjához*, ahol tudományos főmunkatársként teljesedett ki tevékenysége.¹² Nemzetközi szerepvállalása is kibővült: 1973-ban két jogi néprajzi előadással vett részt egy chicagói nemzetközi kongresszuson, 1973–1977 között szerkesztőbizottsági tagja volt a *Dialectical Anthropology* című nemzetközi társadalomnéprajzi folyóiratnak, 1975-ben Belgiumban (Liege–Lüttich) a szerelem és a házasság témakörében tartott jogi néprajzi előadást.¹³ Nemzetközi kapcsolatépítésének sikereit mutatja, hogy a román jogi népszokások kiváló kutatója, Vulcănescu Tárkány Szücs Ernő meghívására 1975-ben részt vett a budapesti finnugor kongresszuson.¹⁴ A jogi néprajz számára óriási jelentőségű a jogi népszokások kutatását összefogó nemzetközi szervezet, a *Commission on Contemporary Folk Law* megalapítása (1978), mely G. van den Steenhoven intézetéhez (Institute of Folk Law, Nijmegen, Hollandia) kapcsolódóan jött létre harmincnégy ország száztizenkét kutatója – köztük Tárkány Szücs Ernő – bábáskodásával, az *International Union of*

¹¹ Katona Imre: Tárkány Szücs Ernő (Hódmezővásárhely 1921. 10. 13.–Budapest 1984. 7. 20.) Nekrológ. *Ethnographia*, 1985. 397. p.

¹² Uo. 379. p.

¹³ Tárkány Szücs Ernő: Die juridischen Volksbrauche der Eheschliessung bei der Ungarn. *Acta Ethnographica*, 1976. 211–249. p.

¹⁴ Paládi-Kovács Attila: Tárkány Szücs Ernő helye a magyar néprajztudományban. In: Tárkány Szücs Ernő: *Magyar jogi népszokások*. Budapest, Akadémiai kiadó, 2003². 872. p.

Anthropological and Ethnological Sciences (IUAES) égisze alatt.¹⁵ Tárkány Szücs 1980-ban a turkui finnugor kongresszuson tartott előadást, 1981-ben pedig a bécsi *Társadalomtudományi Koordinációs Központ* szervezésében Moszkvában vett részt megbeszélésen a helyi jogi rendszerek kutatásáról.¹⁶ Európai kutatástörténeti áttekintése mellett az európai jogi népszokásokról is készített egy összefoglaló tanulmányt, mely a *World Anthropology* sorozat *Toward a Marxist Anthropology* kötetében jelent meg.¹⁷

Összegezve megállapíthatjuk, hogy amint lehetősége nyílt rá Tárkány Szücs Ernő nyitott a nemzetközi tudományosság felé, nem csupán résztvevője, de motorja is lett a népi jogszokáskutatásról szóló diskurzusnak. Elismertségét jelezte, hogy Európa szerte nemcsak a különböző világnyelveken közölt tanulmányait, de a kizárólag magyar nyelvű dolgozatait is gyakran hivatkozták. Itthon a tudománypolitika nem, vagy csak akadozva volt képes integrálni Tárkány Szücs Ernő kifejezetten interdiszciplináris tudományos vállalkozását, az ebben való előrehaladást azonban nagyban segítette nemzetközi elismertsége.

Monográfiája megjelenése után Tárkány Szücs Ernő tovább folytatta megkezdett munkáját: *„adatokat gyűjtött a mesterjegyek használatára, a mezővárosi kézművesek és parasztpolgárok XVII–XVIII. századi hivataloskodásai, a települések közötti jogi kapcsolatok, továbbá a nemzetiségek jogi élete és a temetések jogrendje témaköréből; összefoglalást tervezett a közélet népi jogszokásairól, és időben vissza akart nyúlni egészen a honfoglalás koráig, esetleg még azon is túlra.”*¹⁸ Egy 1981-es munkalapja szerint a közélet jogi népszokásairól folytatott anyaggyűjtést, illetve kéziratot készített a tulajdonjegy-mesterjegy témában.¹⁹ Öt hónapot Bécsben töltve 1982-ben levéltári kutatásokat

¹⁵ A társaság megalapításáról, jelentőségéről bővebben: Snyder, Francis G.: *Anthropology, Dispute Processes an Law*. British Journal of Law&Society, 1992. 2. A Társaság központja ma Svájcban van: <http://www.commission-on-legal-pluralism.ch>

¹⁶ Katona Imre i.m. 380. p.

¹⁷ Hoffmann Tamás: Tárkány Szücs Ernő tudományos életrajza. Artes Populares. A Folklore Tanszék Évkönyve, 12. Budapest, 1985. 323. p.

¹⁸ Katona Imre i.m. 380. p.

¹⁹ Tárkány Szücs Ernő Néprajzi Kutató Csoport Szociálanropológiai Osztály. Munkalap 1981. MTA Néprajzi Kutatóintézet Adattár.

folytatott a magyar jogi népszokások történeti rétegeinek, etnikai jellemzőinek feltárásához: „*Rendkívül gazdag összehasonlító keleteurópai anyagot sikerült beszerezniem ausztriai tanulmányutam során és ezeknek a feldolgozása, kiegészítése lesz az elkövetkező időszak feladata*” – írta 1982-es egyéni munkabeszámolójában.²⁰ Ugyanitt tudósított arról, hogy irányítása alatt Tánczos Rita joghallgató Pozsony melletti községekben valamint Esztergomban és környékén kérdőívek segítségével jogi népszokásokat gyűjtött.²¹ A *Magyar néprajz* sorozat számára 1984 tavaszán még elvállalta, hogy megírja a „szokásjogot érintő fejezeteket”,²² valamint, hogy tovább folytatja a jogi népszokások feldolgozását és hangsúlyt fektet az utánpótlás kinevelésére is, 1984 nyarán bekövetkezett halála azonban megakadályozta tervei megvalósítását. Rengeteg terve, feljegyzése maradt kéziratban. Tárkány Szücs Ernő tudományos életműve a jogi néprajz számára egyaránt kínál biztos támpontokat, és – mindenekelőtt cédulakötegei révén – további feladatokat is.

A *Magyar jogi népszokások* utóéletéhez tartozik, hogy Tárkány Szücs kiadói nívódíjat kapott. Könyvét a szerző kandidátusi disszertációként nyújtotta be a Tudományos Minősítő Bizottsághoz. Az MTA Néprajzi Kutatócsoportban 1981. október 27-én tartott házi védés jegyzőkönyve szerint Sárkány Mihály vetette fel, hogy a szerző számára, mentesítve őt a kandidátusi fokozat megszerzése alól, a tudományok doktora fokozat

²⁰ „*A kismartoni levéltárban több napon keresztül kutattam magyar falvak iratanyagában. Ennek során a következő jellegű okiratokat sikerült mikrofilmen megszerezniem és magammal hoznom: Alsóőr levéltárából 32 végrendelet és házassági szerződést, a Batthyány levéltárból (Güssing), a Klostermarienbergről uradalmi levéltárból és a Lutzmannsburg-i községi levéltár anyagából kigyűjtöttem néhány házassági szerződést, helyi községi regulációt, vadászati regulációt, községi javak kezelésével kapcsolatos szabályozásokat, összesen 110 darab okirat felvételét. Ezek feldolgozása az elkövetkező idők feladata lesz.*” Dr. Tárkány Szücs Ernő egyéni munkabeszámoló. MTA Néprajzi Kutatóintézet Adattár.

²¹ Dr. Tárkány Szücs Ernő egyéni munkabeszámoló. MTA Néprajzi Kutatóintézet Adattár.

²² Tárkány Szücs Ernő a Magyar Néprajz számára írandó fejezetekkel elkészült, de az a Magyar jogi népszokások egyszerű kivonatolása volt, kivágatok gyűjteménye, s ezt – a szerkesztőbizottság megítélése szerint – halála után tizenöt évvel illetlenség lett volna publikálni. (Szilágyi Miklós szóbeli közlése.)

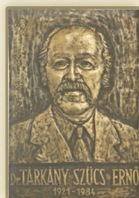
megadását kezdeményezzék.²³ A védésre 1983. június 20-án került sor, a bírálók Dömötör Tekla, Kulcsár Kálmán és Katona Imre egyetértettek abban, hogy a benyújtott munka a tudományok doktora cím megadására képesíti a szerzőt. A bizottság elnöke Tálasi István, titkára Hoffmann Tamás, tagjai eredetileg Ferge Zsuzsa és Bónis György, de Bónis helyett a védésen végül Csizmadia Andor vett részt.²⁴ A monográfia alapján a Tudományos Minősítő Bizottság gyorsított eljárással, 1983. november 30-án ítélte oda Tárkány Szücs Ernő számára a „történelemtudományok (néprajz) doktora” fokozatot.²⁵ A bírálók egységes véleménye, hogy a jelölt életműve úttörő és hézagpótló, nemzetközileg is elismert munka, Kulcsár Kálmán indoklása szerint: *„Tárkány Szücs Ernő munkája bizonyos értelemben folytonosságot jelent a két világháború között és a második világháború időszakában kibontakozott ún. népi jogkutató mozgalom törekvései, eredményei és napjaink kutatásai között. Ő, aki egyetemi hallgató korában jelentős részt vállalt az egykori mozgalomban, és akinek akkori munkáit már azok a sajátosságok jellemezték (mint pl. a történeti szemlélet, a jogi népszokások jogtörténeti és jogszociológiai összefüggésekben való magyarázatra való törekvés stb.), amelyek a bírált mű érdemei is. [...] A Magyar jogi népszokások című munka tehát gyakorlatilag negyven év, bár egyes időszakokban változó intenzitással végezhető és végzett tudományos kutatásának eredménye.”*²⁶

²³ MTA Levéltár Tárkány Szücs Ernő (1921. okt. 13.) 2640/3. A házi védésen Filep Antal véleményében Papp Lászlóról megemlékezve írja: *„Ma látjuk, Papp Lászlóért nekünk kellett volna kinyújtatunk a kezünket, magunk közé kellett volna állítsuk. Akkor talán az ő jogszokás és jogtudat vizsgálatai sem maradtak volna torzóban.”*

²⁴ Voigt Vilmos több levélben jelezte a bizottság felé, hogy Bónis messzemenően alkalmas a bírálói feladat ellátására, egészségi állapota maximum a bírálattal felolvasásában okozna nehézséget, de a bizottság Csizmadia felkérése mellett döntött. MTA Levéltár Tárkány Szücs Ernő (1921. okt. 13.) 2640/3.

²⁵ MTA Levéltár Tárkány Szücs Ernő (1921. okt. 13.) 2640/3.

²⁶ MTA Levéltár Tárkány Szücs Ernő (1921. okt. 13.) 2640/3.

Tárkány Szücs Ernő

Jogi Kultúrtörténeti és Jogi Néprajzi Kutatócsoport

www.jogineprajz.hu

Tárkány Szücs Ernő, a jeles néprajztudós, a hazai és nemzetközi jogi néprajzi kutatás emblematikus alakja 90. születésnapja tiszteletére szervezett emléknapi és konferencia (Szekszárd, 2011. október 5.) szellemében született ez a tanulmánykötet. Egy személyes hangú visszaemlékezést követően (Tárkány Szücs Attila: Három egyperces Tárkány Szücs Ernőről) a kutatói életmű kitekintő értékelését vállaló tanulmányokat közöl (Mezey Barna: Tárkány Szücs Ernő jogtörténete, Bognár Szabina: Tárkány Szücs Ernő jogi néprajzi kutatásai és a nemzetközi néprajztudomány, Nagy Janka Teodóra: A „híd-szerep” értelmezési lehetőségei Tárkány Szücs Ernő életművében, Kajtár Istán: A jogi kultúrtörténet a Pécsi Műhelyben). A tanulmánykötet második része a kutatói életmű utóéletéből, hatásaiból ad ízelítőt a jogtörténet (Béli Gábor: XVIII. századi dél-dunántúli büntetőügyek jogi néprajzi vonatkozásai, Homoki-Nagy Mária: Kutatói tapasztalatok a jogtörténet és a néprajz tudományának határán), a néprajz (Bárh János: Erdélyi település- és társadalomnéprajzi kutatásaim jogi néprajzi vonatkozásai, Gelencsér József: Tárkány Szücs Ernő inspirációi („... hogy talán kedvet kap a jogi népszokások kutatására is”), Petercsák Tivadar: Törvények és helyi jogszokások a közbirtokosságok működésében) és a történettudomány területén (Bánkiné Molnár Erzsébet: Két szabad kerület társadalomtörténeti kutatásának jogi néprajzi vonatkozásai, Horváth József: A kora-újkori győri végrendeletek ogjtörténeti forrásértékéről).

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ILLYÉS GYULA KAR

SZEKSZÁRD
2014